

ISSN: 2146-1961

Gülbetkin, M. (2023). Coğrafya Öğretmenlerinin Yer Adları Konusundaki Tutumları (Bir Ölçek Geliştirme Çalışması), *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(52), 507-522.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3286>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN YER ADLARI KONUSUNDAKİ TUTUMLARI (BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI)

Murat GÜLBETEKİN

Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye, mgulbetekin@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4128-907X

Gönderim tarihi: 13.01.2023

Kabul tarihi: 18.05.2023

Yayım tarihi: 01.06.2023

Öz

Bu çalışma coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını ortaya koymak için kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bunun için çalışmada sistematik bir yaklaşım takip edilmiştir. Çalışma nicel araştırma yöntemlerine uygun olarak tarama deseninde gerçekleştirilmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını ortaya koymak amacıyla yapılan çalışma için oluşturulan form 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında erişilebilir örnekleme yöntemiyle ulaşılan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan Türkiye genelindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan toplam 457 coğrafya öğretmeni üzerinde uygulanmıştır. Örneklem grubu üzerinde hem açımlayıcı faktör analizi, hem de doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı analiz sonucunda, ölçeğin 3 alt boyut ve 17 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Geliştirilen ölçeğin üç boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda geliştirilen ölçeğin boyutları sırasıyla; ilgi-kullanma düzeyi, yer adları ve coğrafya eğitimi ilişkisi ve yer adları kültür-aidiyet ilişkisi olarak adlandırılmıştır. Araştırma ile geliştirilen ölçeğin tamamı için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .89 iken her bir alt boyut için Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .83 ile .86 arasındadır. (birinci faktöre ilişkin güvenilirlik katsayısı ,83, ikinci faktöre ilişkin güvenilirlik katsayısı ,86 ve üçüncü faktöre ilişkin güvenilirlik katsayısı ,84). Ölçeğin geçerliği çalışması kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 3 faktörlü yapı doğrulanmıştır. Araştırma ile elde edilen bulgular sonucunda ölçeğin yer adlarına karşı tutumu geçerli ve güvenilir şekilde ölçtüğü ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma sonucunda coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını belirlemek için kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin yer adlarına yönelik tutumlarının tespit edilmesi amacıyla geliştirilen ölçeğin bu konuda yapılacak yeni çalışmalarda farklı örneklem grupları üzerinde kullanılabilmesi ifade edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Coğrafya eğitimi, yer adları, ölçek geliştirme, ölçme, ölçek.

ATTITUDES OF GEOGRAPHY TEACHERS ON PLACE NAMES (A SCALE DEVELOPMENT STUDY)

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a valid and reliable measurement tool that can be used to reveal geography teachers' knowledge of place names. A systematic approach was followed to develop the measurement tool. In line with this purpose, the study was carried out in accordance with the methods of the research. The form created in the 2020-2021 academic year was applied to a total of 457 geography teachers working in secondary schools across Turkey who were contacted by the accessible sampling method and volunteered to participate in the survey. Both exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were conducted on the sample group. As a result of descriptive analysis, it was determined that the scale consists of 17 items and 3 sub-dimensions. The dimensions of the developed scale are named as length-depth level, geographical education relationship of place names and culture-affiliation relationship of place names. The Cronbach alpha reliability coefficient for the entire scale is .89, while the Cronbach alpha reliability coefficient for each sub-dimension is between .83 and .86. (first factor related to .83, second factor related to .86 and third factor related to .84). A confirmatory factor analysis was conducted as part of the validity of the scale. The result of the analysis confirmed a 3-factor structure. In conclusion, it was revealed that the scale measures the attitude towards place names in a valid and reliable way. A valid and reliable scale was developed that can be used to determine the attitudes of geography teachers about place names. At the end of the research, a valid and reliable scale was developed that can be used to determine the attitudes of geography teachers about place names. It has been stated that the developed scale can be used on different sample groups in new studies on this subject.

Keywords: Geography education, place names, scale development, measurement, scale.

GİRİŞ

İnsan var olmak ve varlığını devam ettirmek için mekâna muhtaçtır. Çünkü “Olmak bir yönüyle mekâna bağlıdır ve mekân ile mümkündür” (Gülbetekin, 2017: 18). Bu sebeple insan mekânı tanımak ve tanımlamak için tarihi süreç boyunca çaba sarf etmiştir. Bu tanıma, tasvir etme çabasının ürünlerinden biri olan yer adları ait oldukları toplumların mekânla kurdukları ilişkinin biçimine bağlı olarak farklılaşmıştır. Çünkü mekâna dair deneyimler yere, zamana ve kültürel faktörlere bağlı olarak oluşur. Bu sebeple aynı mekânı tarihin farklı dönemlerinde kullanan toplumlar onu farklı biçimlerde organize etmiş, etkilemiş veya ondan farklı biçimlerde etkilenmişlerdir (Karabağ ve Gülbetekin, 2015). Bu yapıları nedeniyle yer adları toplumların yaşam tecrübelerinin izlerini taşıyan, kimlik-aidiyet sembolleri bir başka deyişle kültürel birikimleri olarak görülebilirler (Aksan, 2007; Aslanova, 2020; Calp, 2014; Çelik, 2005; Guyot ve Seethal, 2007; Gülbetekin, 2021; Jordan, 2012; Lauder, 2013). Bu kültürel birikim, dil özelliklerinden gelenek ve göreneklere, dini inançlardan ekonomiye, etnik kökenden yaşanan bölgenin fiziki coğrafyasına kadar geniş bir yelpazede zengin bilgiler içerir (Aksan 1974; Eren, 1965; Gülbetekin, 2021; Gülensoy, 1998; Kurgun, 2006; Mayhew, 2015; Tunçel, 2000; Whitbeck, 1911).

Bu bağlamda yer adları toplumların kültürel izdüşümleri olarak görülebilirler. Toplumlar veya kültürler tüm yaşamsal etkinliklerini sürdürdükleri mekânları / yerleri adlandırmış bu sayede söz konusu yerlere bir anlam yüklemiş ve ona bir ruh vermişlerdir. Bu haliyle yer adları ait oldukları toplumlar için birer kimlik referansına dönüşmüş ve varlık kanıtları olarak görülmüştür. Bu sebeple kendimizi tanımlarken en sık kullandığımız referanslardan biri de doğup büyüdüğümüz veya yaşamımızın önemli bir bölümünü geçirdiğimiz yerler, mekanlar-dır. Yani mekân -yer- kimliğimizin ve kişiliğimizin bir parçasına dönüşmüştür. Mekânların, yerlerin en belirleyici ve ayırt edici özelliklerinden biri de adlarıdır. Adlar taşıdıkları derin arka plan ile ait oldukları toplumların yaşam tecrübeleri ile yüklü kültürel imgelerdir. Bu sebeple toplumların tarihi süreçteki deneyimlerini taşıyan yer adları ortak aklın ürünü olarak ortaya çıkmış kültürel miraslardır (Eröz, 1984; Gülensoy, 1984; Gülbetekin, 2016).

Bir yandan kültürel, diğer yandan tarihi ve siyasi yönleri içinde barındıran yer adları başta coğrafya olmak üzere; tarih, dilbilim, sosyoloji, antropoloji, etnoloji gibi çok sayıda bilimin ortak incele alanına girmektedir. Bu çok disiplinli yapısı (Aslanova, 2020; Can, 2019; Eröz, 1984; Gülensoy, 1984; Kılıç, 2020; Köksal, 2019; Pilavcı, 1996; Wright, 1929) yer adlarına bir zenginlik ve derinlik kazandırmış bu da onu birçok bilim için cazip bir konu haline getirmiştir. Diğer yandan bu çok disiplinli yapı konunun tüm yönleri ile ele alınmasını güçleştirerek yer adlarını, sınırlandırması, çerçevesinin çizilmesi ve üzerinde çalışılması zor bir alana dönüştürmüştür. Bu zorluğa karşın yer adları toplumsal ve bireysel bağlamda taşıdığı önem sebebiyle özelde coğrafyanın genelde ise başta tarih, dilbilim, sosyoloji olmak üzere çok sayıda bilim için çok değerli verileri barındıran bir yönüyle geçmiş anlamamıza diğer yönüyle bugünümüzü anlamlandırmamıza ve geleceğe dair çıkarımlar yapmamıza yarayan önemli bir kültürel birikim görevi görmektedir.

Zihinsel hinterlandında sahiplenme ve aidiyet gibi kavramları barındırması yer adlarını salt bir coğrafya, tarih, kültür veya dil konusu olmaktan çıkararak bir hâkimiyet ve güç mücadelesi alanına dönüştürmüştür. Bu mücadele yer adlarının her zaman güncel bir konu olmasına yol açmıştır. Bugün dünyada uluslar ve kültürler

arası çatışmaların bazılarının -Kuzey Makedonya, Japon/Kore/Doğu Denizi vb.- yer adları üzerinden geliştiği görülmektedir. Bu anlaşmazlıklarda yer adları taraflarca birer kanıt olarak ortaya konulmuştur. Daha doğrusu ülkeler girdikleri güç ve hâkimiyet mücadelesinde yer adlarını birer sahiplenme ve aidiyet sembolü olarak görmüş ve iddialarını desteklemek için onları kullanmışlardır. Bu sebeple hem bireysel hem de toplumsal anlamda yer adları bu güç mücadelesinin gerçekleştiği bir zemin haline dönüşmüştür. Toplumlar ve bireyler bu mücadelenin bir göstergesi olarak algıladıkları için bazı yer adlarını kullanmaktan özenle kaçınmaktadırlar. Çünkü bir yer adını kullanmak söz konusu yer konusunda bir aitlik iddiasında bulunmak, mevcut bir iddiayı kabullenmek veya var olan bir iddiadan vaz geçmek anlamına gelmektedir (Gülbetekin, 2017).

Aidiyet ve yer adları arasındaki bu ilişki onu toplumlar için de en önemli kavramlardan biri haline getirmiştir. Çünkü mekân somut anlamda ortak bir yaşam alanı olmanın yanında ortak bir hafıza, ortak bir kültür ve yaşanmışlık birikimidir. Yani bir yönüyle mekân toplumsal hafızanın somutlaştığı sembollerini içeren ortak bir hatırlama düzlemidir. Toplumsal hafıza bazı mekânlar üzerinden diri ve canlı tutulmakta ve zaman içinde kaybolarak yok olması önlenmektedir. Bu yapısı mekânı ve doğal olarak da adını toplumsal anlamda bir aidiyet sembolüne dönüştürmüştür. Bu manada yer adları bireylerin hangi toplumun içinde yer aldıkları, kendilerini hangi kültüre ait hissettikleri gibi soruların cevaplanmasında anahtar roller üstlenmektedir. Tam da bu sebeple bireylerin yer adlarından ve onların birikiminden habersiz olmaları büyük bir eksiklik ortaya çıkaracaktır.

Yer adları konusunda ülkemizde yapılan çalışmalar özellikle coğrafya, dilbilim ve tarih alanlarında yoğunlaşmıştır. Temelde insanı ile mekânı ve bunlar arasındaki etkileşimi konu alan coğrafyanın yer adları konusunun merkezinde yer aldığı düşüncesi literatürde kabul görmüştür (Aydın, 2022; Aliağaoğlu ve Uzun, 2011; Hüseynova, 2011; Kurgun, 2002; Şahin, 2007). Tam merkezinde olmasına karşın coğrafyacılar tarafından yapılan çalışmaların bu önem ile uyuşmayan sayıda olduğu görülmektedir (Alkan, 2017; Aydın, 2022; Can, 2019; Gülbetekin, 2021; Güner vd. 2011; Köksal, 2019; Tunçel 2000). Konu coğrafya eğitimi açısından ise hem yabancı hem de yerli literatürde daha az ele alınmıştır (James & Ramsay, 2008; Jay, 1954; Gülbetekin, 2016; Kagoda, vd. 2013; Stoltman, t.y.). Özellikle ülkemizde yer adlarının coğrafya eğitimi ile ilişkisi, coğrafya eğitiminde nasıl kullanılabilirliği, coğrafya öğretmenlerinin bu konudaki tutumları ve yeterlilikleri ile kullanma düzeyleri gibi konularda yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü yer adları coğrafya eğitiminin önemli bir parçasıdır.

Coğrafya eğitiminde temel amaçlardan biri de öğrencilerin yakın çevrelerinden (yerel) başlayarak giderek genişleyen bir bakış açısıyla -küresel- bir coğrafi bilinçle sahip olmalarını sağlamaktır. Yer adları bu bilincin oluşturulmasında kullanılabilir yapıdadırlar (Gülbetekin, 2016). Çünkü yer adları coğrafyanın temel kavramlarından mekânın en önemli özelliklerinden biridir. Mekân aynı zamanda kendimizi tanımlarken en sık kullandığımız kimlik referanslarımızdandır. Ayrıca mekân bizi etkileyen ve bizim etkilediğimiz bir kavramdır. Mekânın -yerin- en önemli ve ayırt edici özelliklerinden biri de adıdır. Bir yerin -mekânın- adı içinde bulunduğu gerçeklikten bağımsız değildir (Gülbetekin, 2017). Bu sebeple bir yerin adı bulunulan bölgedeki fiziki koşullara - iklim, doğal bitki örtüsü, konum, yer şekilleri vb.- veya beşeri özelliklere -din, ekonomik yapı, kimlik, adet ve gelenekler vb.- dair çok sayıda bilgiyi ihtiva eder (Aksan, 1974; Başkan, 1970; Eren, 1965; Jordan, 2012).

Yer adlarının coğrafya eğitimi açısından diğer bir önemli özelliği ise gerçek hayat ile kolay ilişkilendirilebilen yapısı sayesinde öğrencilerin dikkatini çekebilecek ve gerçek hayat pratiklerinde karşılık bulabilecek bir konu olmasıdır. Bu da onu hayatın içinde, güncel ve gerçekçi bir yapıya kavuşturmaktadır. Yer adlarının derslerde doğru bir şekilde kullanılması durumunda ders ile gerçek yaşam arasında doğrudan bir ilişki kurulabilecektir. Bunlara ek olarak yer adları coğrafya eğitiminde coğrafi becerilerin-kök değerlerin geliştirilmesinde de kullanılabilirler. Yer adları Coğrafya Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018)'nda ifade edilen tüm becerilerin geliştirilmesinde kullanılabilir. Özellikle mekânın değişen dinamik yapısı ile değişim ve sürekliliği algılama becerisi, coğrafi gözlem, coğrafi sorgulama ve kanıt kullanma becerilerinin geliştirilmesinde yer adları yoğun bir şekilde kullanılabilir. Benzer bir durum değer eğitimi açısından da söz konusudur. Coğrafya Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018)'nda yer alan ve kök değerler olarak tanımlanan tüm değerlerin geliştirilmesinde de yer adları kullanılabilir. Coğrafya eğitimi açısından bu kadar önem taşıyan yer adları konusunda ülkemizdeki bu eğitimin yürütücüsü olan coğrafya öğretmenlerinin tutumlarının ölçülebilmesi önem kazanmaktadır.

Tüm bu önemine karşın ilgili alanyazında yer adları ile ilgili yapılmış bir ölçek çalışması mevcut değildir. Araştırma ile bu eksikliğin giderilmesine katkı yapılması amaçlanmaktadır. Çalışma ile ortaya çıkarılacak olan ölçeğin yer adları konusundaki tutumları ölçmek isteyen araştırmacılara yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak araştırma ile geliştirilen ölçek farklı gruplar için de kullanılabilir. Bu çalışmada coğrafya öğretmenlerinin yer adlarına yönelik tutumlarını ölçen likert tipi bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla geliştirilen ölçekten elde edilen puanlar üzerinden güvenlik çalışılmış, bu puanlama ilişkin geçerlik kanıtları elde edilmiştir. Ölçek ile coğrafya öğretmenlerinin yer adlarına yönelik tutumlarının belirlenebileceği ve yer adlarına yönelik olumlu ve olumsuz tutumları ile ilişkili değişkenlerin neler olduğu saptanabilecektir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Çalışma nicel araştırma yöntemlerine uygun olarak tarama deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Likert tipi ölçeklerdir tutumları ölçmek için en çok kullanılan ölçek geliştirme yöntemlerinden biridir (Tezbaşaran, 1996). Bu araştırma coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını ölçmek için hazırlanan çalışma Likert tipi bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını ölçmek amacıyla yapılan ölçek geliştirme çalışmasının aşamaları ve çalışma grubunun özellikleri aşağıda sunulmuştur.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Türkiye genelindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenleri, örneklemini ise bu öğretmenler içinden gönüllü olarak formu dolduran 457 kişi oluşturmuştur. Örneklem sayısı Gorsch'a (1974) göre değişken sayısının en az 5 katı, Streiner'a (1994) göre değişken sayısının en az 10 katı, Kline'a (2005) göre değişken sayısının en az 20 katı olmalıdır. Comrey (1992) tarafından ise örneklem büyüklüğü olarak 50 çok zayıf, 100 zayıf, 200 orta, 300 iyi, 500 çok iyi ve 1000 ise mükemmel olarak ifade edilmiştir.

Tabachnick ve Fidell'e (2006), Floyd ve Widaman'a (1995) göre 150 civarında örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu belirtilmektedir. Tüm bu araştırmalar dikkate alınarak, 52 farklı ilde görev yapan toplam 457 coğrafya öğretmenine uygulama yapılmıştır. Öğretmenlere ilişkin çeşitli demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubu

Özellik	N	%
Cinsiyet		
Kadın	207	45,3
Erkek	250	54,7
Yaş Aralığı		
20-30	49	10,7
31-40	112	24,5
41-50	193	42,2
51 ve üzeri	103	22,6
Eğitim Durumu		
Lisans	308	67,4
Lisansüstü	149	32,6
Çalışılan Kurum		
Devlet	410	89,7
Özel	47	10,3
Lise Türü		
Anadolu Lisesi	238	52,1
Fen Lisesi	20	4,4
İmam Hatip Anadolu Lisesi	66	14,4
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	74	16,2
Sosyal Bilimler Lisesi	24	5,3
Diğer	35	7,7
Eğitim Alınan Fakülte		
Eğitim Fakültesi	259	56,7
Fen-Edebiyat Fakültesi	198	43,3
Proje Okulu		
Evet	157	34,4
Hayır	300	65,6

Tablo 1'de de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %54,7'sini erkekler (n=250) ve %45,3'ünü ise kadınlar (n=207) oluşturmaktadır. Araştırmaya her yaş grubundan katılanlar olmakla beraber en büyük grubun 41-50 yaş aralığında (%42,2) olduğu (n=193) anlaşılmaktadır. Ayrıca araştırmaya katılanların %67,4'ü lisans mezunu iken %32,6'sı ise lisansüstü (yüksek lisans veya doktora) mezunudur. Katılımcıların çok büyük bir bölümü (%89,7) devlete bağlı resmi okullarda çalışırken sadece %10,3'ü özel kurumlarda görev yapmaktadırlar. Katılımcıların çalıştıkları okul türlerine bakıldığında ise her okul türünden katılımcının bulunduğu görülmektedir. Buna karşın katılımcıların yarısından fazlasının (%52,1) Anadolu Lisesinde çalıştıkları, bunu %16,2 ile Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin ve %14,4 ile İmam Hatip Anadolu Lisesi'nin takip ettiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların %56,7'si Eğitim Fakültesinden, %43,3'ü ise Fen Edebiyat Fakültesinden mezundur. Yine araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin %34,4'ü bir proje okulunda çalışmaktadır.

Ölçeğin Geliştirilmesi

Coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını ölçmek için geliştirilecek ölçek çalışmasının ilk aşamasında yer adları konusundaki alanyazın incelenerek göstergelerin (maddelerin) neler olabileceği araştırılmıştır. Bu bağlamda yer adları konusunda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Elde edilen bilgilerden

hareketle ölçekte kullanılabilir ifadeler belirlenmiştir. Bu göstergeler çerçevesinde maddeler yazılmıştır. Katılımcıların maddelere katılma derecelerini tespit edebilmek amacıyla ölçek "1-Kesinlikle katılıyorum, 2-Katılıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılmıyorum ve 5-Kesinlikle katılmıyorum" biçiminde düzenlenmiştir. Yazılan maddelerden üç tanesi olumsuz madde olduğu için analizlere başlanmadan önce ters çevirme işlemi yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki tutumlarını ortaya koyabilmek amacıyla geliştirilen ölçekte, araştırmacı tarafından (Gülbetekin, 2016) doktora tezi için oluşturulan 30 maddelik anket kullanılmıştır. Söz konusu çalışma için araştırmacı tarafından başlangıçta yazılan maddeler ölçme ve değerlendirme uzmanları tarafından gözden geçirilmiştir. Ardından yapılan değerlendirme sonucunda madde sayısı 55'e indirilmiştir. Daha sonra pilot uygulama amacıyla maddeler 3 coğrafya öğretmeni ile yüz yüze görüşmede gönüllü katılımcılara teker teker okunmuştur. Katılımcılara herhangi bir ek açıklama yapılmadan maddelerden ne anladıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar dikkatlice ayrıntılı olarak not edilmiş ve alınan dönütlerden hareketle gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan bu ekleme ve çıkarma sonucunda maddeler son halini almıştır.

Elde edilen maddeler Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Burada amaç Türkçe dil kuralları ve yazım hataları açısından maddelerin değerlendirmesini sağlamaktır. Türkçe dil uzmanının değerlendirmelerinin tamamlanmasının ardından maddelerin açık olması ve kolay anlaşılabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Sürecin tamamlanmasının ardından son olarak ölçme uzmanının görüşlerine uygun bir biçimde madde sayısı 30'a indirilmiştir. Son hali verilen maddeler Google form olarak düzenlenerek erişime açılmıştır. Türkiye'nin farklı illerindeki liselerde görev yapan coğrafya öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenler ölçeği çevrimiçi ortamda doldurmuşlardır. Toplamda 457 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'nın 16/04/2021 tarih ve 2021/294 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizine geçmeden önce veri girişleri ve kayıp veri incelenmiştir. Veriler çevrimiçi toplandığı için, hatalı veri girişine veya kayıp veriye rastlanmamıştır. Sonrasında normalliği test etmek amacıyla her bir maddeye ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Maddelere ilişkin basıklık ve çarpıklık değerlerinin $\pm 1,96$ aralığında olduğu görülmüş, bu yüzden dağılımın normal olduğuna karar verilmiştir (Field, 2009).

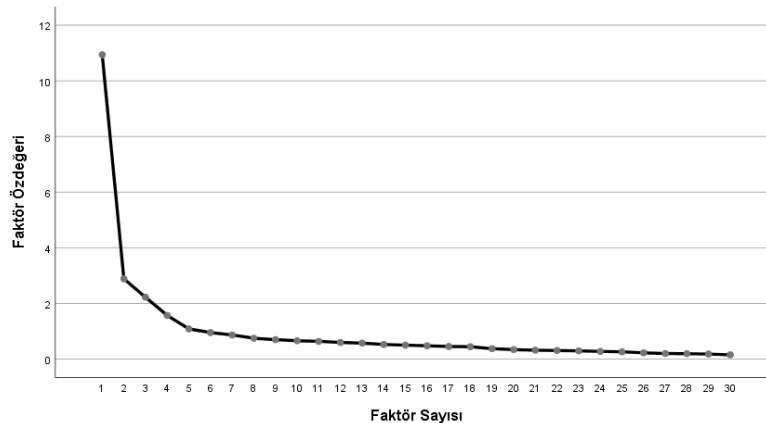
Yapı geçerliliğine kanıt sağlamak amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Örneklem yeterliliği ve verilerin bu analize uygunluğunu test etmek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett küresellik testleri kullanılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı incelenirken, faktörlerin öz değerleri, açıkladıkları toplam varyans yüzdeleri, yamaç-birikinti grafiği (scree plot) dikkate alınmıştır. Madde geçerliliği için madde-toplam korelasyon değerleri incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach α katsayısı hesaplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi ve güvenilirliğe ilişkin yapılan hesaplamalarda SPSS programı kullanılmıştır. Ölçeğin yapısına ilişkin doğrulayıcı faktör analizinde ise Lisrel 8.8. yazılımı kullanılmıştır.

BULGULAR

Yapı Geçerliği – Açıklayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin kanıt sağlamak amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin analize uygunluğu Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett küresellik testi ile incelenmiştir (Büyüköztürk, 2011; Kan ve Akbaş, 2005; Tabachnick ve Fidell, 2006). KMO katsayısı, verilerin ve örneklem büyüklüğünün seçilen analize uygun ve yeterli olduğunu belirlemede kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Bu test sonucunda değer .50'den düşük çıkması faktör analizine devam edilemeyeceğini ifade eder. .50-.60 arası "kötü", .60-.70 arası "zayıf", .70-.80 arası "orta", .80-.90 arası "iyi", .90 üzeri ise "mükemmel" olarak yorumlanır (Leech vd. 2005; Şencan, 2005; Tavşancıl, 2005; Çokluk vd. 2014). KMO katsayısı 1'e yaklaştıkça verilerin analize uygun olduğu, 1 olmasında ise mükemmel bir uyum olduğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2011). Barlett küresellik testi ise değişkenler arasındaki ilişkiyi korelasyonlar temelinde inceler. Bu test sonucunda elde edilen ki-kare (chi-square) test istatistiğinin anlamlı çıkması beklenir ve bu anlamlılık veri matrisinin uygunluğunu gösterir (Çokluk vd. 2014; Stevens, 2009; Tabachnick ve Fidell, 2006). Tutum değişkeninin kavramsal açıklamaları incelenerek, özelliğin alt boyutlarının ilişkili olacağı varsayılmış ve bu nedenle promax döndürme tekniği kullanılmıştır.

30 madde ile yapılan ilk analizde, KMO değeri ,921 hesaplanmış ve Barlett testinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2=8.068,818$; $sd=435$; $p<,0001$). Bu değerler veri setinin açıklayıcı faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Yapılan analizde faktör öz-değeri 1'in üzerinde 5 faktör olduğu görülmüştür. Ek olarak, 30 maddenin oluşturduğu birikinti yamaç grafiği incelenmiştir. Ölçeğin faktör sayısının belirlenmesinde başvurulan bir diğer yöntem olan Yamaç-Birikinti Grafiği, (Scree Plot), faktör sayısını belirlemek amacıyla Cattell (1966) tarafından geliştirilmiştir. Dikey eksen öz değer miktarlarını yatay eksen ise faktörleri göstermektedir. Grafikte yüksek ivmeli, hızlı düşüşlerin yaşandığı faktör önemli faktör sayısını vermektedir (Akt: Kalkan, 2014). Ölçeğin faktör yapısına dair çıkarımlarda bulunmak amacıyla yamaç-birikinti grafiği Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Yamaç-Birikinti Grafiği

Şekil 1'de yer alan yamaç-birikinti grafiğine göre, ilk üç faktörde daha dik bir açı varken, dördüncü faktörden itibaren grafik daha yatay bir görünüm sergilemektedir. Bu özellikler dikkate alındığında, yamaç-birikinti grafiğinin ölçeğe dair üç faktörlü bir yapı öngördüğü söylenebilir.

Faktör sayısına dair analizlerin ardından, madde faktör yük değerleri incelenmiştir. Birden fazla faktöre yük veren maddelerin yük değerleri arasında en az ,20 fark olması ve bir maddedeki faktör yükünün en az ,40 olması (Howard, 2016), bir faktörde en az 3 madde bulunması (Comrey, 1988) kriterleri dikkate alınarak maddeler incelenmiş ve bu kriterlere uyum sağlamayan maddeler veri setinden çıkarılmıştır. Buna göre 3 madde ,40'ın altında faktör yüküne sahip olduğu için, 14 madde birden fazla faktöre verdiği yük değerleri arasındaki fark ,20'den az olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Bu işlem tekrarlanmış, sonuç olarak faktör öz-değeri 1'in üzerinde 3 faktörden oluşan 13 maddeli bir yapı elde edilmiştir (KMO=,883; $\chi^2=2.922,934$; $sd=78$; $p<,0001$). Elde edilen yapıda, madde faktör yükleri ile eş varyans değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Faktörler, Faktör Öz değerleri, Faktörlerin Açıkladığı Varyans Oranları, Madde Faktör Yük Değerleri ve Maddelere İlişkin Eş Varyans Değerleri

Maddeler	Faktörler			h ²
	1	2	3	
M5	,890			,750
M4	,834			,720
M7	,792			,656
M3	,682			,568
M8	,638			,476
M11	,484			,378
M29		,929		,786
M26		,847		,724
M28		,738		,661
M24		,724		,689
M20			,887	,739
M21			,842	,741
M22			,792	,753
Faktör Öz Değeri	4,421	4,169	3,683	Toplam
Açıklanan Varyans	%43,42	%12,65	%10,41	%66,48

Tablo 2 incelendiğinde, birinci faktörün faktör (ilgi-kullanma düzeyi), yükleri ,890 ile ,484 arasında değişmekte olan 6 maddeden oluştuğu (M3, M4, M5, M7, M8, M11), faktör öz değerinin 4,421 olup gözlenen varyansın % 43,42'sini açıkladığı görülmektedir. İkinci faktör (yer adları coğrafya eğitimi ilişkisi), faktör yükleri ,929 ile ,724 arasında değişmekte olan 4 maddeden oluşmaktadır (M24, M26, M28, M29). Faktör öz-değeri 4,169 olup gözlenen varyansın %12,65'ini açıklamaktadır. Son olarak, üçüncü faktör (yer adları kültür-aidiyet ilişkisi), faktör yük değerleri ,887 ile ,792 arasında değişmekte olan 3 maddeden (M20, M21, M22) oluşmakta olup gözlenen varyansın %10,41'ini açıklamaktadır. Bu faktörün madde özdeğeri ise 3,683 olarak hesaplanmıştır. Üç faktör birlikte, gözlenen varyansın toplam %66,48'ini açıklamaktadır. Eş varyans değerleri incelendiğinde ise, ,378 ile ,786 arasında değiştiği görülmektedir. Üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenen ölçeğin faktörleri araştırmacı tarafından 1-Coğrafya öğretmenlerinin yer adları konusundaki ilgi-kullanma düzeyleri, 2- Yer adları coğrafya eğitimi ilişkisi ve 3- Yer adları kültür-aidiyet ilişkisi olarak adlandırılmıştır.

Sosyal bilimlerde tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın %30 ve daha fazla olması yeterli görülebilir (Büyüköztürk, 2011). Çok faktörlü ölçeklerde ise Scherer vd. (1988)'a göre açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilebilir (Akt: Tavşancıl, 2010). Ölçeği oluşturan maddelere ilişkin faktör yükleri ,40 ve üzeri değere sahip olmalıdır (Field, 2009). Maddelere ilişkin faktör yükleri açıklanan varyans dikkate alındığında, ölçeğin tatmin edici düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Faktörler Arası Korelasyon Değerleri

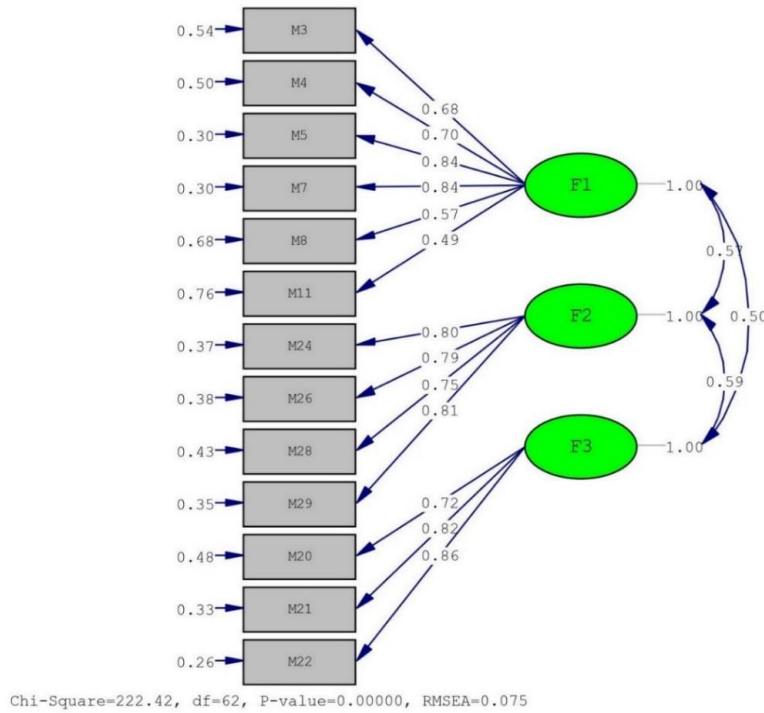
	F1	F2	F3
F1	1		
F2	,512**	1	
F3	,431**	,499**	1

**p<,01; n=457

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmacı tarafından teorik temele dayanarak varsayılan faktörler arası ilişkinin, analiz sonucunda doğrulandığı görülmektedir. Buna göre, faktörler arasındaki ilişkiler ,431 ile ,512 arasında değişmekte olup, tüm bu ilişkiler ,01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Yapı Geçerliği- Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizinin ardından, aynı çalışma grubu üzerinde aynı verilerle LISREL 8.8 yazılımı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinin aynı veri setinde bir sınırlılık oluştursa da alanyazında böyle yapılan çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Özellikle örnekleme ulaşmanın zor olduğu durum ve koşullarda, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinde aynı veri seti kullanılabilir (Orcan, 2018). Türkiye’de görev yapan Coğrafya öğretmenlerine ulaşmanın zorluğu ve COVID-19 pandemi koşulları düşünüldüğünde bu sınırlılık daha iyi anlaşılabilir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizinde standardize edilmiş regresyon katsayıları, t değerleri ve uyum iyiliği değerleri incelenmiştir. Buna göre elde edilen yol diyagramı ve standardize edilmiş regresyon katsayıları Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Yol Diyagramı

Yol diyagramda öncelikle, her bir maddenin kendi örtük değişkenini ne kadar iyi temsil ettiği hakkında bilgi veren standardize edilmiş değerler incelenmiştir. Örtük değişkenler 1'e sabitlendiğinden gözlenen

değişkenlerin, standardize edilmiş değerlerinin "1" in üzerinde olmaması gerekmektedir. Yol diyagramı incelendiğinde standardize edilmiş değerlerin ,49 ile ,86 arasında değiştiği görülmektedir. Maddelere ilişkin t değerleri incelendiğinde de benzer bir tablo görülmüş ve değerlerin t=10,56 ile t=21,27 arasında değiştiği bulunmuştur (p<,01). Ek olarak, Şekil 2'de yer alan hata değerlerinin de düşük (<,10) olduğu gözlenmektedir. Tüm bu özellikler dikkate alındığında, kurulan modelde her bir maddenin bağlandığı örtük değişkenin anlamlı ve "iyi" bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Maddelere ilişkin katsayılarının incelenmesinin ardından modele ilişkin uyum iyiliği değerleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Modele İlişkin Uyum İyiliği Değerleri

χ^2	sd	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NNFI	SRMR
222,42	62	,075	,93	,90	,97	,97	,049

Modele ait ki-kare değeri ($\chi^2=242,42$), serbestlik derecesi (sd=62) ile oranlandığında 3,91 değeri elde edilir. χ^2 /sd oranının 3'ün altında olması mükemmel uyum anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, bu değer örneklem büyüklüğünden etkilenebilmekte ve örneklem büyüdükçe bu değer de artabilmektedir. Bu sebeple χ^2 /sd oranının 5'in altında olması da kabul edilebilir uyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Kline, 2005). Buna göre modelden elde edilen değer kabul edilebilir olduğu söylenebilir.

Modeldeki RMSEA (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü / Root Mean Square of Approximation) değeri incelendiğinde ise ,075 düzeyinde bir uyum indeksinin elde edildiği görülmektedir. RMSEA değerinin ,05'ten küçük olması mükemmel, ,08'den küçük olması iyi uyuma, ,10'dan küçük olması ise kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir (Jöreskop ve Sörbom, 1993). Buna göre, yapılan analizde iyi düzeyde uyum değerine ulaşıldığı görülmektedir.

Uyum indekslerinin incelenmesine devam edildiğinde GFI (İyilik Uyum İndeksi / Goodness of Fit Index) değerinin ,93 ve AGFI (Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi / Adjusted Goodness of Fit) değerinin ,90 olduğu görülmüştür. GFI ve AGFI indekslerinin ,95'in üzerinde olması mükemmel, ,90'ın üzerinde olması iyi uyuma, ,85'in üzerinde olmasının da kabul edilebilir bir değer olduğu belirtilmektedir (Çokluk vd., 2014; Ingles vd. 2005). Bu durumda elde edilen değerlerin iyi uyum düzeyinde söylenebilir.

CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi/Comparative fit index) ve NNFI (Normlaştırılmamış Uyum İndeksi/Non-normed Fit Index) indeksleri incelendiğinde, CFI değerinin ,97 ve NNFI değerinin ,97 olduğu tespit edilmiştir. Bu indeks değerlerinin ,95'in üzerinde olması mükemmel uyuma, ,90'ın üzerinde olması ise iyi uyuma karşılık gelmektedir (Çokluk vd., 2014). Bu kriterlere göre her iki indeksin de mükemmel uyuma karşılık geldiği söylenebilir.

SRMR (Artık Kareler Ortalamasının Standartlaştırılmış Karekökü/Standardized Root Mean Square Residual) değeri ise modelde ,049 olarak hesaplanmıştır. Hu ve Bentler (1999) ,08 ve altı değerlerin mükemmel uyumu işaret ettiğini belirtmektedir. Bu kritere göre, SRMR değerinin mükemmel uyuma karşılık geldiği söylenebilir.

Sonuç olarak açımlayıcı faktör analizinde elde edilen 13 madde ve 3 faktörden oluşan yapının, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda iyi uyum gösteren bir model ortaya koyduğu diğer bir ifade ile doğrulandığı söylenebilir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik bir ölçme aracının tutarlı, kararlı, duyarlı ve tesadüfi hatalardan arınık ölçme sonuçları verebilmesidir (Baykul 2010; Turgut ve Baykul 2012). Ölçeğin α katsayısının yüksek olması ölçekte bulunan maddelerin birbiriyle tutarlı ve aynı özelliği ölçen maddelerden oluştuğunu göstermektedir (Turan ve Demirel, 2009). Ölçeğin güvenirliliğine ilişkin kanıt sağlamak amacıyla faktörlere ve ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre, birinci faktöre ilişkin Cronbach Alfa katsayısı ,829 olarak, ikinci faktöre ilişkin ,865 ve üçüncü faktöre ilişkin ,844 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tümüne ilişkin değer ise ,887 olarak bulunmuştur. Tüm bu bulgular ölçeğin tatmin edici düzeyde güvenirliliğe sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak kullanılmıştır.

Ek olarak, madde-toplam test korelasyon değerleri incelenmiştir. Birinci faktörde değerlerin ,423 ile ,745 arasında; ikinci faktörde ,683 ile ,743 arasında; üçüncü faktörde ,665 ile ,734 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin tümüne ilişkin değerler ise ,444 ile ,684 arasında değişmektedir. Madde-toplam test korelasyonlarının, 30 ve üzerinde olması (Baykul 2010; Turgut ve Baykul 2012; Stevens, 2009) madde geçerliliği ve güvenirliliği ilişkin yeterli kanıtlar sunmaktadır. Tüm bu bulgular ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçtüğüne ve güvenirliliğine dair kanıt olarak kullanılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Alanyazındaki yer adlarına ilişkin çalışmalar incelendiğinde birbirinden çok farklı disiplinler tarafından yapılmış çok sayıda çalışma olmakla beraber konunun coğrafya eğitimi açısından çok fazla ele alınmadığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber yer adları konusunda yapılmış bir ölçek çalışması da bulunmamaktadır. Bu sebeple coğrafya eğitimi açısından çok önemli bir konu olan yer adları konusunda coğrafya öğretmenlerinin tutumlarını ortaya koymak amacıyla yeni bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından doktora tezi (Gülbetekin, 2016) için geliştirilen 30 maddelik anket maddeleri kullanılmış ve toplam 457 öğretmene uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin geçerlik ve güvenirlilik analizleri yapılarak ölçekten 17 maddenin çıkartılması uygun görülmüştür. Bu analizler sonucu geliştirilen 3 faktörlü ölçek 13 maddeden oluşmaktadır. Buna göre ölçek, 1- İlgili-kullanma düzeyi, 2-Yer adları coğrafya eğitimi ilişkisi ve 3-Yer adları kültür-aidiyet ilişkisi olmak üzere 3 faktörden oluşmaktadır.

Geliştirilen tutum ölçeğinde üç faktörün açıkladığı toplam varyans % 66.48'dir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı ,887'dir. Bu bağlamda coğrafya öğretmenlerinin yer adlarına yönelik tutumlarını ölçme amacıyla geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik açısından kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğu belirlenmiştir. Bu durumun hem genel hem de faktörler bazında geçerli olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Aynı ölçeğin kapsam geçerliliğinin belirlenmesinde ise uzman görüşleri kullanılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin ölçülmek istenen özelliğe sahip

bireyler ile sahip olmayan bireyleri ayırt ettiği belirlenmiştir. Ayrıca ölçekte yer alan maddelerin ölçmek istediği özelliği ölçmeye hizmet ettiği bulgusuna da ulaşılmıştır. Geliştirilen modelin faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğu ve t değerlerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Modelin değerlendirilmesinde ele alınan uyum indeksleri, veriler ile model yapısı arasında kabul edilebilir düzeyde uyum olduğuna işaret etmektedir.

ÖNERİLER

Bu çalışma sonucunda geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğu görülmüştür. Coğrafya öğretmenlerinin yer adlarına yönelik tutumlarının tespit edilmesi amacıyla geliştirilen ölçek yapılacak yeni çalışmalarda farklı örneklem gruplarında kullanılabilir. Bu çalışmalarda geliştirilen ölçek geçerlik ve güvenilirlik değerleri açısından test edilebilir.

Etik Metni

Bu çalışmada derginin yayın ilkelerine ve yazım kurallarına, araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Çalışmaya ilgili ortaya çıkabilecek her türlü ihlalde sorumluluk yazara aittir. Araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'nın 16/04/2021 tarih ve 2021/294 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

Araştırmada yazar katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1974). Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar. *Türk Dili Araştırma Yıllığı*, 185-193.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim)*, TDK Yayınları.
- Aliağaoğlu, A. & Uzun, A. (2011). Şehrsel toponimi (hodonimi): Türkiye için bir tipoloji denemesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi. CBD*, 9(2), 123-133.
- Alkan, A. (2017). Siirt ilinin eski köy adları üzerine coğrafi bir inceleme. *Türk Coğrafya Dergisi*, 68, 63-76.
- Aslanova, S. (2020). *Geçmişten bugüne Azerbaycan`da yer adları*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aydın, T. (2022). Türkiye'de köy adı değişiklikleri üzerine bir inceleme: Kağızman örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (53), 345-361. DOI: 10.30794/pausbed.1088533
- Başkan, Ö. (1970). Türkiye köy adları üzerine bir deneme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı. Belleten*, 237-251.
- Baykul, Y. (2010). Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Calp, M. (2014). Kişi adları üzerine dilbilimsel bir çalışma. (Ağrı İli örneği). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (52), 27-49.
- Can, R. R. (2019). Doğal ve kültürel coğrafya özellikleri açısından Kırıkhan İlçesi'nde köy adları üzerine bir inceleme. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 348-361.
- Cattell, R. B. (1966) The Scree Test For The Number Of Factors. *Multivariate Behavioral Research*, 1:2, 245-276, https://doi.org/10.1207/s15327906mbr0102_10

- Comrey, A. L. (1988). Factor-analytic methods of scale development in personality and clinical psychology. *Journal of consulting and clinical psychology*, 56(5), 754-761. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.56.5.754>
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). A first course in factor analysis. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Çelik, C. (2005). *İsim kültürü ve din*. Çizgi.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve Lisrel uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Eren, H. (1965). Yer Adlarımızın Dili. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. (246), 155-165.
- Eröz, M. (1984). *Sosyolojik yönden Türk yer adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. Sage.
- Floyd, F. J., & Widaman, K. F. (1995). Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological assessment*, 7(3), 286.
- Gorsuch, R.L. (1974). *Factor Analysis*. Philadelphia, PA:W.B.Saunders.
- Guyot, S. & Seethal, C. (2007) Identity of place, places of identities, change of place names in post-apartheid South Africa. *The South African Geographical Journal*, 89, 55-63. <http://dx.doi.org/10.1080/03736245.2007.9713873>
- Gülbetekin, M. (2016). *Coğrafya eğitiminde yer adları*. [Yayınlanmış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gülbetekin, M. (2017). *Mekânın hafızası yer adları*. Hitapevi.
- Gülbetekin, M. (2021). Coğrafya eğitiminde yer adları: nitel bir analiz. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. 2 (1): 52-77.
- Gülensoy, T. (1984). *Elâzığ, Bingöl ve Tunceli illeri yer adlarına bir bakış*. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Gülensoy, T. (1998). Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış. *Folkloristik, Dursun Yıldırım Armağanı*, 41, 48.
- Güner, İ., Ertürk, M. & Bekdemir, Ü. (2011). Iğdır ilindeki yer adlarının kaynakları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 6 (4), 273-299.
- Howard, M. C. (2016). A review of exploratory factor analysis decisions and overview of current practices: What we are doing and how can we improve?. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 32(1), 51-62. <https://doi.org/10.1080/10447318.2015.1087664>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Hüseynova, T. (2011). *Azərbaycan yer adlarında etnotoponimler*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ingles, C. J., Hidalgo, M. D., Mendez, F. X. (2005). Interpersonal difficulties in adolescence: A new self-report measure. *European Journal of Psychological Assessment*, 21(1),11–22.
- James A. & Ramsay M.A. (2008). The use of place-names in the teaching of geography. *Scottish Geographical Magazine*, 29(8), 429-432.

- Jay, L. J. (1954). Significant place-names in school geography. *Geography*, 39(1), 28–32.
- Jordan, P. (2012). *Place names as ingredients of space-related identity*. B. Helleland, C.-E. Ore & S. Wikstrøm (eds.) *Names and Identities*, içinde *Studies in Language* 4(2), 2012. 117–131.
- Jöreskog, K. G. & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural Equation Modeling with the Simplis Command Language*. Scientific Software International, Inc.
- Kagoda, A. M., Muhindo, E. & Obale, M. (2013). Place names in geography education in Uganda: An exploration of teacher trainees' knowledge and research skills. *American Based Research Journal*, 2(5), 2304-7151.
- Kalkan, Ö. K. (2014). Mesleki Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 117-128.
- Kan, A. & Akbaş, A.(2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237.
- Karabağ, S. & Gülbetekin, M. (2015). *Türk masal coğrafyası üzerine tespitler*. İ. Özkan (Ed.), *Türk Dünyası masal araştırmaları (Tastarakay'dan Keloğlan'a) içinde (461-474)*. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Kılıç, S. (2020), Iğdır yer adı üzerine arkeotoponimik bir inceleme. *Türk Kültürü ve Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, (1), 208-230.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling. (Second Edition)*. Guilford Publications, Inc.
- Köksal, S. (2019). *Kayseri ili yer adları: kimlik, kültür ve mekân*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurgun, L. (2002). *Denizli ili yer adları*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurgun, L. (2006). Denizli ilinde boy adlarından kaynaklanan orun adları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş -ı Velî*, (39), 33-42.
- Lauder, M. R. (2013). The role of place names in preserving cultural heritage in Indonesia. United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN) Asia, South-East Division, Place Names Preserving Cultural Heritage, Brunei,
- Leech, N. L., Barrett, K. C. & Morgan, G. A.(2005). *SPSS for intermediate statistics use and interpretation*. Lawrence Erlbaum, NJ.
- Mayhew, S. (2015). *A dictionary of geography*. Oxford University
- MEB, (2018). Coğrafya dersi öğretim programı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=336>
- Orcan, F. (2018). Exploratory and confirmatory factor analysis: Which one to use first?. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9(4), 414-421.
- Pilavcı, H. (1996). *Anadolu'daki Türkçe yer adları*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Scherer, R. F., Wiebe, F. A., Luther, D. C., & Adams, J. S. (1988). Dimensionality of coping: Factor stability using the Ways of Coping Questionnaire. *Psychological Reports*, 62(3), 763–770. <https://doi.org/10.2466/pr0.1988.62.3.763>
- Stevens, J. P. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. Routledge.
- Stoltman, J. P. (T.y.). Geographic namig and geographic education. <http://www.eastsea1994.org/data/bbsData/14906096721.pdf>
- Streiner, D. L. (1994). Figuring out factors: The use and misuse of factor analysis. *Canadian Journal of Psychiatry*, 39, 135-140.
- Şahin, İ. (2007). Türk yer adlarının yapısı üzerine. A.Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (32), 1-14.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçmelerde güvenilirlik ve geçerlik*. Seçkin.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2006). *Using Multivariate Statistics*. Pearson Education.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezbaşaran, A.A. (2008). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*. 3.Sürüm E-Kitap.
- Tunçel, H. (2000). Türkiye’de ismi değiştirilen köyler, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 23-34.
- Turan, S. & Demirel, Ö.(2009). Probleme dayalı öğrenmeye ilişkin tutum ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 34(152), 15-29.
- Turgut, M. F. & Baykul, Y. (2012). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Whitbeck, R. H. (1911). Regional peculiarities in place names. *Bulletin of the American Geographical Society*, 43(4), 273-281.
- Wright, J. K. (1929). The Study of Place Names Recent Work and Some Possibilities. *Geographical Review*, 19(1), 140–144. <https://doi.org/10.2307/208082>